

Rozpočet vysokých škôl v SR

Ferdinand Daňo

viceprezident SRK, rektor Ekonomickej univerzity v Bratislave

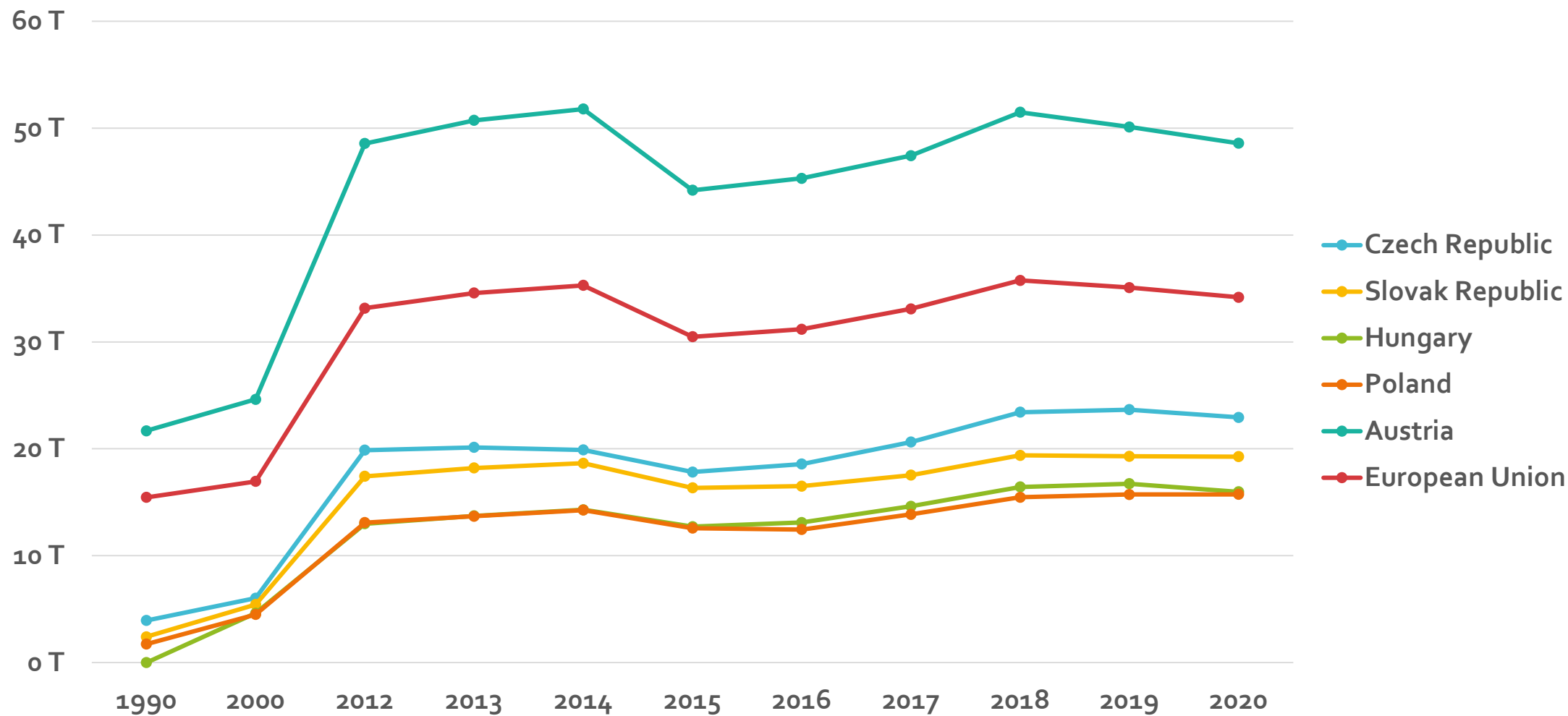
Praha 3. 6. 2022

Obsah

1. **Financovanie vysokých škôl v kontexte (údaje Svetovej banky a OECD)**
2. **Rozpočet vysokých škôl v SR**
3. **Novelizácia vysokoškolskej legislatívy (2022) v oblasti financovania vysokých škôl v SR**
4. **Záver**

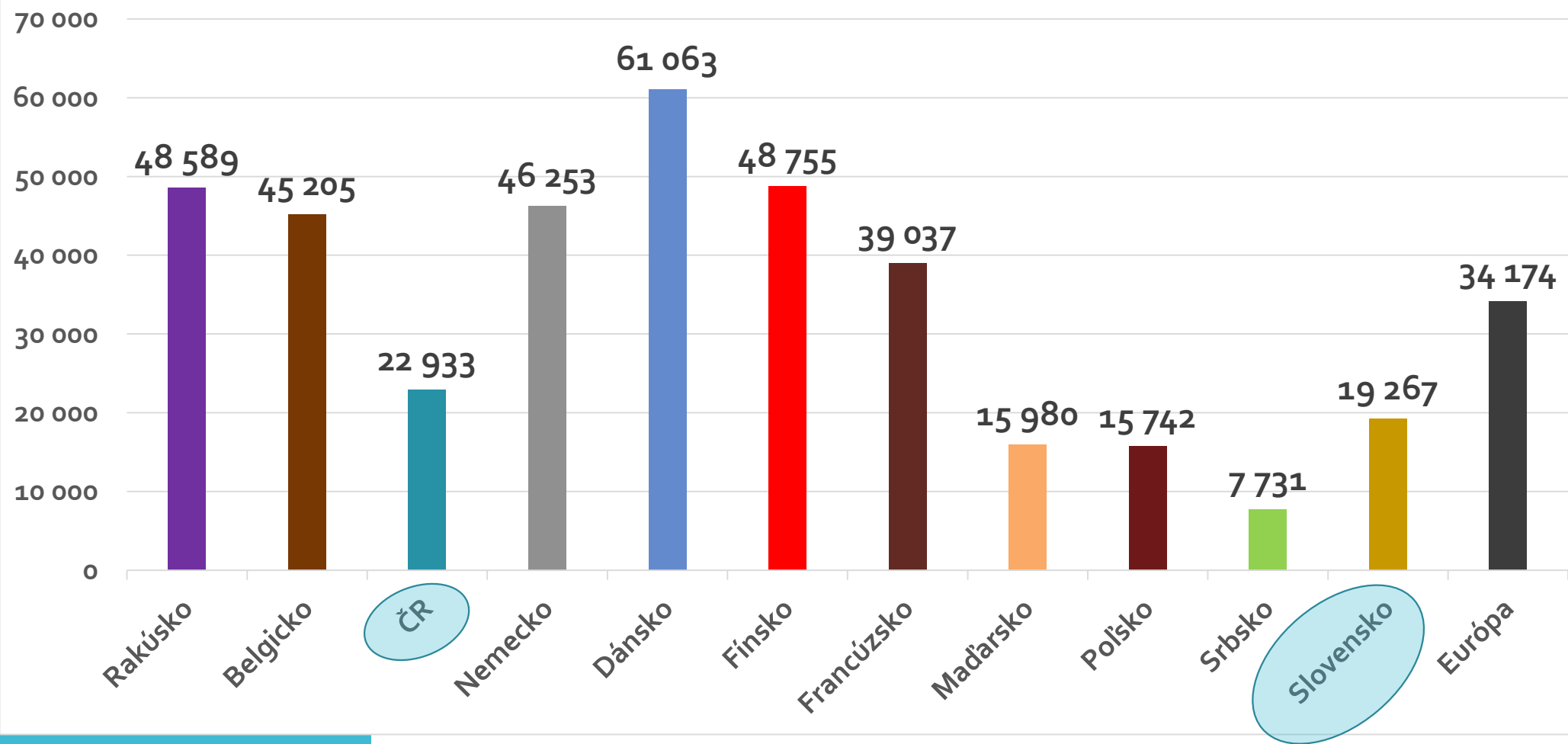
1. Financovanie vysokých škôl v kontexte

HDP na obyvateľa (USD)

Zdroj: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files, GDP per capita (current US\$), <https://data.worldbank.org/>

HDP na obyvateľa vo vybraných európskych štátoch (2020)

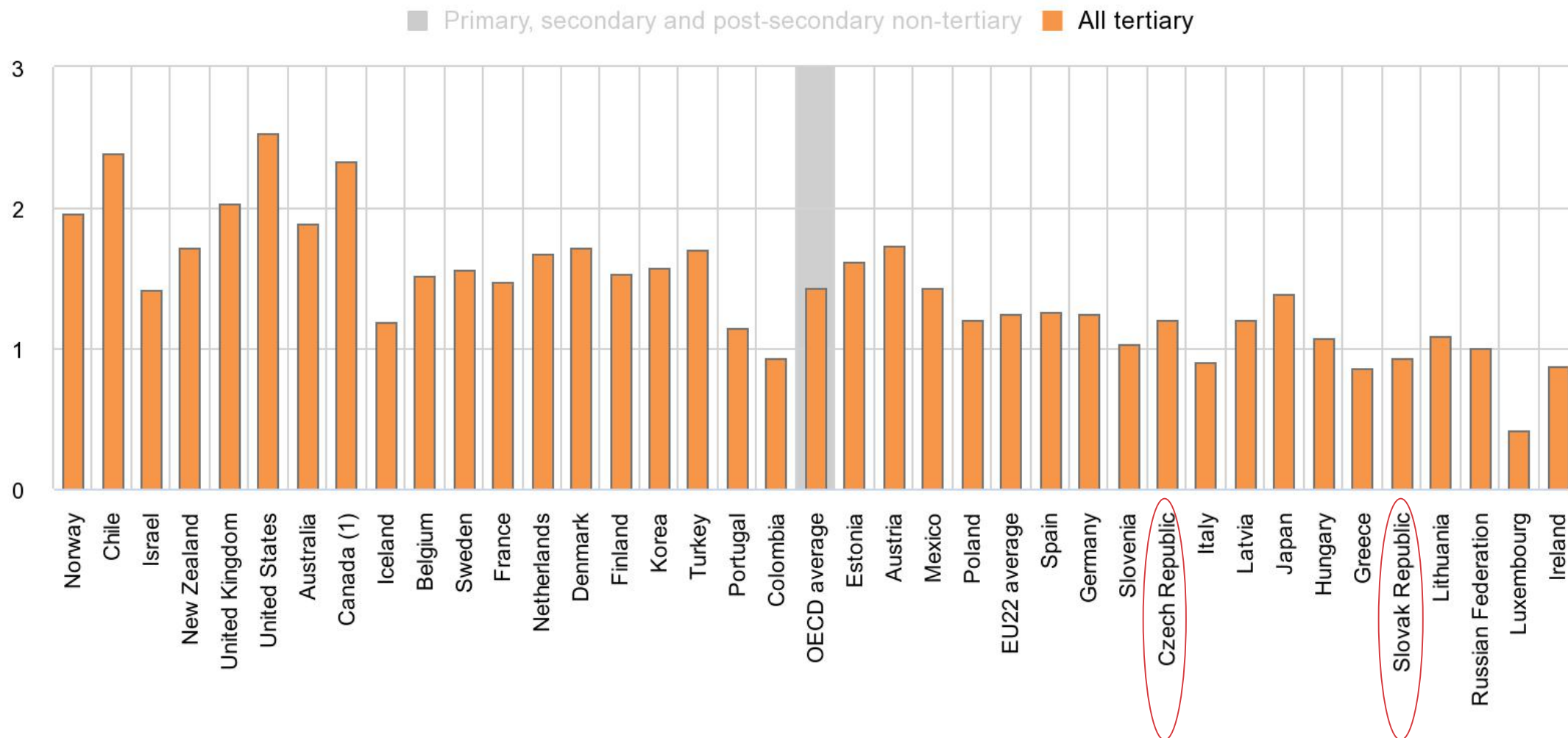

Zdroj: World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files, GDP per capita (current US\$), <https://data.worldbank.org/>

- Celkové výdavky na vzdělávací instituce jako % HDP, 2018 – vysoké školy (OECD)

Figure C2.1. Total expenditure on educational institutions as a percentage of GDP (2018)

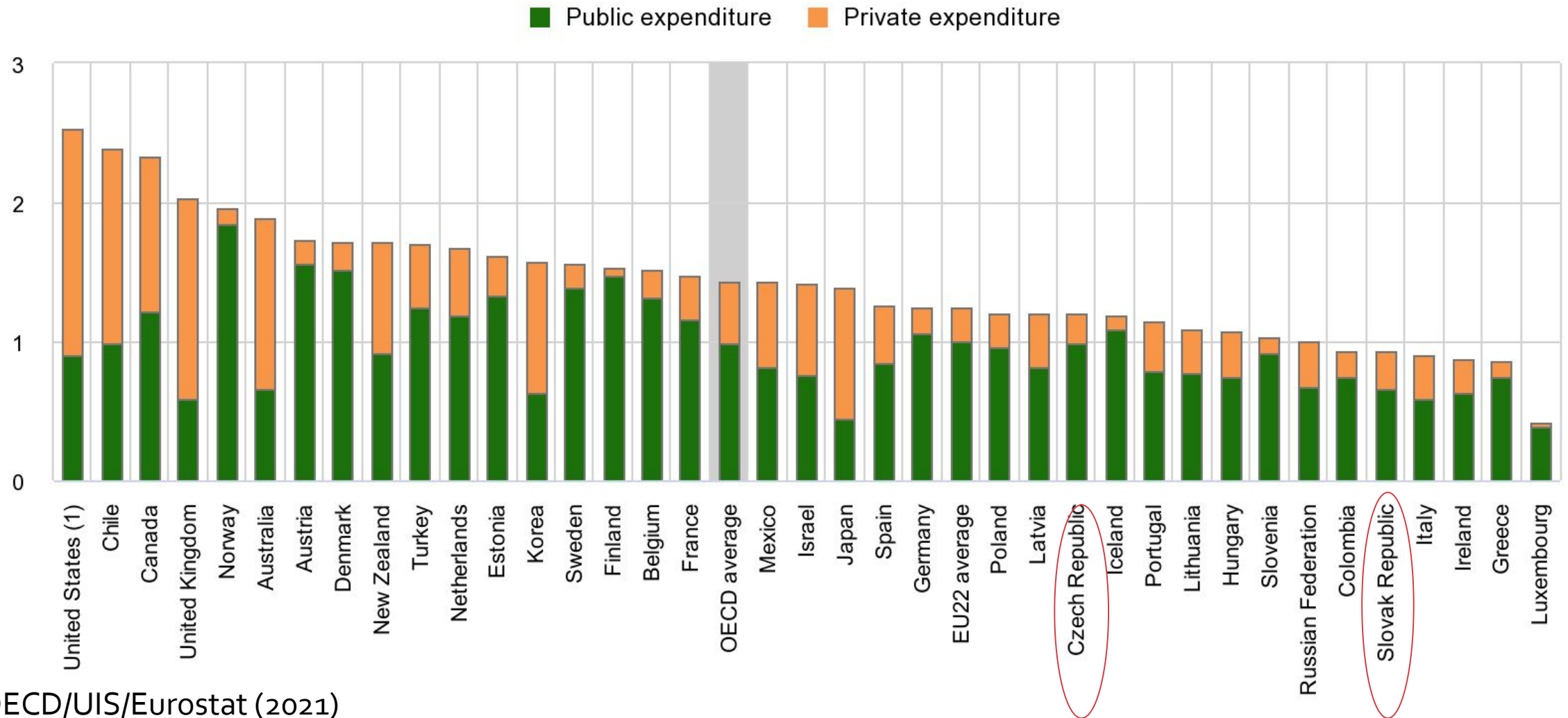
From public, private and international sources, by level of education, in per cent

- Celkové výdavky na vzdelávacie inštitúcie ako % HDP podľa zdrojov financovania, 2018 – vysoké školy (OECD)

Figure C2.2b. Total expenditure on educational institutions as a percentage of GDP, by source of funds (2018)

Tertiary education, after transfers, in per cent

Zdroj: OECD/UIS/Eurostat (2021)

Porovnanie ročných výdavkov na študenta (2018)

	Výdavky na vysokoškolské vzdelávanie	Výdavky na vysokoškolskú vedu	Výdavky na služby VŠ študentom	Výdavky na študenta spolu (v tis. PPP USD, 2018)
	podiel z celku	podiel z celku	podiel z celku	100 %
SR	6 979 ↓	2 640 ↓	2 096 ↑	11 715
	60 %	22 %	18 %	
V3	8 163 ↑	2 836	470	11 469
	71 %	25 %	4 %	
OECD	11 313	4 205 ↑	809	16 327
	69 %	26 %	5 %	

Zdroj: Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2022 až 2024 - schválený vládou dňa 14.10.2021, Hlavná kniha, s. 87, podľa OECD EAG 2021 (<https://www.mfsr.sk/files/archiv/55/Hlavnakniha.pdf>).

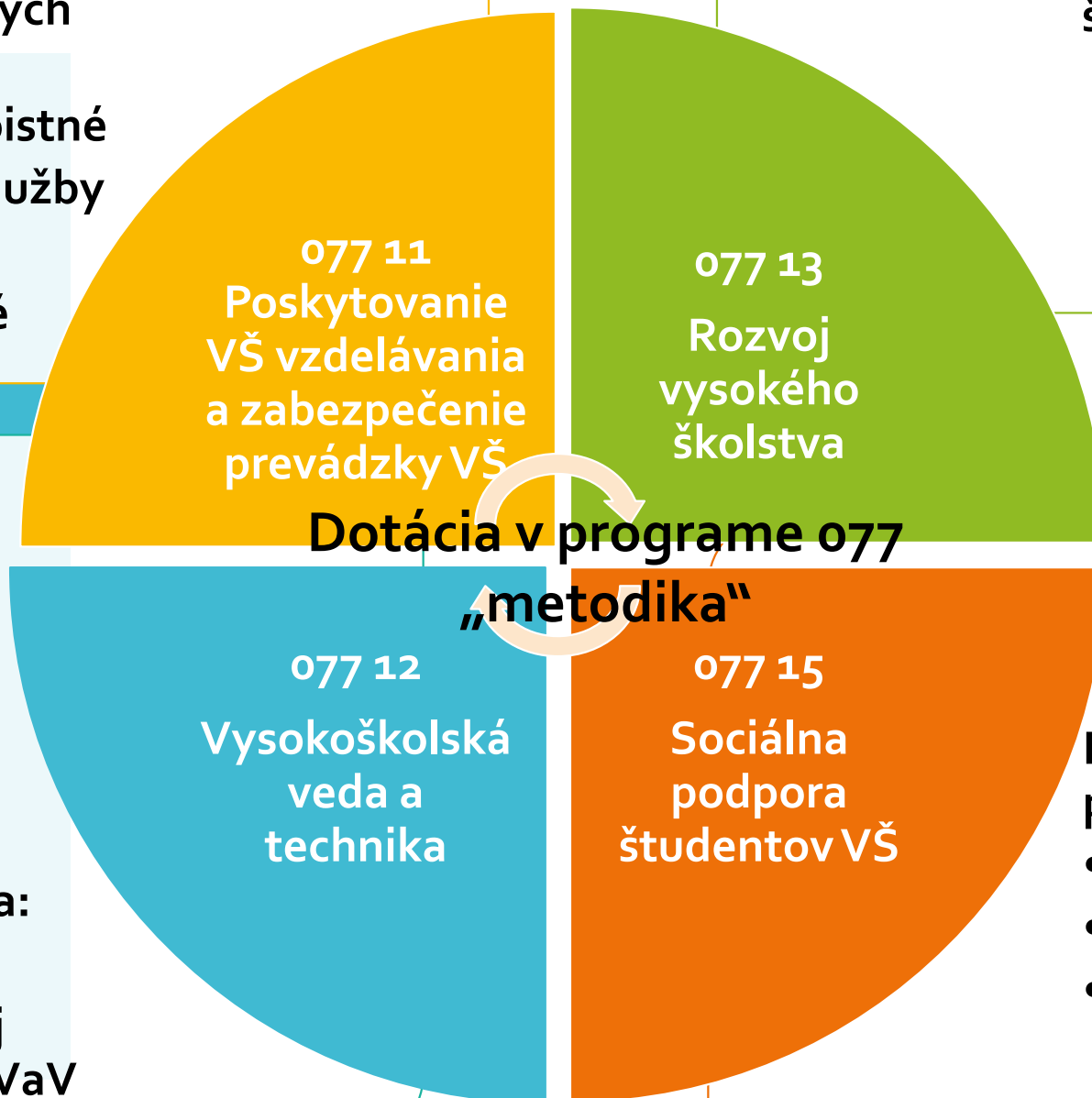
2. Rozpočet vysokých škôl v SR

- Dotácia na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov:

- dotácia na mzdy a poistné
- dotácia na tovary a služby
- dotácia na špecifiká
- dotácia na kapitálové výdavky

- Dotácia na rozvoj vysokej školy

- Dotácia na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť:
 - účelová forma,
 - inštitucionálna forma:
 - VEGA, KEGA,
 - prevádzka a rozvoj infraštruktúry pre VaV
 - špičkové tímy

- Dotácia na sociálnu podporu študentov:**
- sociálne štipendiá,
 - motivačné štipendiá,
 - príspevok na stravovanie a ubytovanie,
 - dotácia na športové a kultúrne aktivity

Porovnanie metodiky – 2022 versus 2021 – hlavné zmeny

- zníženie dotácie pre rok 2022 oproti roku 2021 v oblasti osobných výdavkov, ktoré zohľadňuje opatrenia z Revízie výdavkov zamestnanosti a odmeňovania vo verejnej správe o sumu **27 179 424 €**;
- rušia sa garantované minimá;
- v rámci dotácie na rozvoj dochádza k zníženiu alokácie finančných prostriedkov na **11 mil.** Eur;
- v rámci dotácie na zahraničné mobility dochádza k navýšeniu finančných prostriedkov o **1 mil.** Eur;
- v rámci dotácie na VVaU činnosť sa ďalej **znižuje váha, ktorou je zohľadňované hodnotenie tvorivej činnosti v poslednej komplexnej akreditácii činností vysokých škôl na 30 %** príslušnej alokácie a zvyšná časť (70 % alokácie) sa rozpíše účelovo podľa excelentného vedeckého výkonu.

Dotácia na uskutočňovanie študijných programov - 2022

- **výška dotácie – 319 880 713 €**
- **štruktúra dotácie:**
 - **dotácia na mzdy a poistné – 254 558 964 €** (85 % podľa počtu študentov a 15 % podľa publikačnej a umeleckej činnosti)
 - *prepočítaný počet študentov x koeficient odboru x koeficient intenzity výskumnej činnosti x koeficient uplatnenia absolventov*
 - **dotácia na tovary a služby – 54 751 663 €**
 - **dotácia na špecifiká – 15 752 643 €** (výdavky na špeciálne pracoviská; na praktickú výučbu, na podporu študentov so špecifickými potrebami, na mzdy a odvody zahraničných lektorov, na príspevky na rekreáciu zamestnancov)
 - **dotácia na kapitálové výdavky – 7 900 000 €.**

Dotácia na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť – 2022

- **formy dotácie:**

- **účelová forma – APVV**

(na základe súťaže – zákon o podpore výskumu a vývoja)

- **inštitucionálna forma – 179 559 856 €**

(VEGA, KEGA – súťažný spôsob 12 750 000+4 900 000 €; prevádzka a rozvoj infraštruktúry pre výskum a vývoj vrátane osobných nákladov a štipendií doktorandov – 156 306 076 € - 8 parametrov; podpora excelentných výskumných súčastí vysokých škôl – 18 658 146 €; podpora špičkových kolektívov – 1 600 000 €; na zabezpečenie prístupov k elektronickým informačným zdrojom)

Dotácia na rozvoj vysokého školstva – 2022

- rozpočtovaná dotácia – **11 000 000 €**
- *nové rozvojové projekty vysokých škôl*
- *centrálne rozvojové projekty*
- *pokračujúce rozvojové projekty*

Dotácia na sociálnu podporu študentov – 2022

- rozpočtovaná dotácia – **42 826 059 €**

- **priama**

(sociálne štipendiá a tehotenské štipendium – účelová dotácia, právny nárok, pokryté v plnej výške; motivačné štipendium - účelová dotácia)

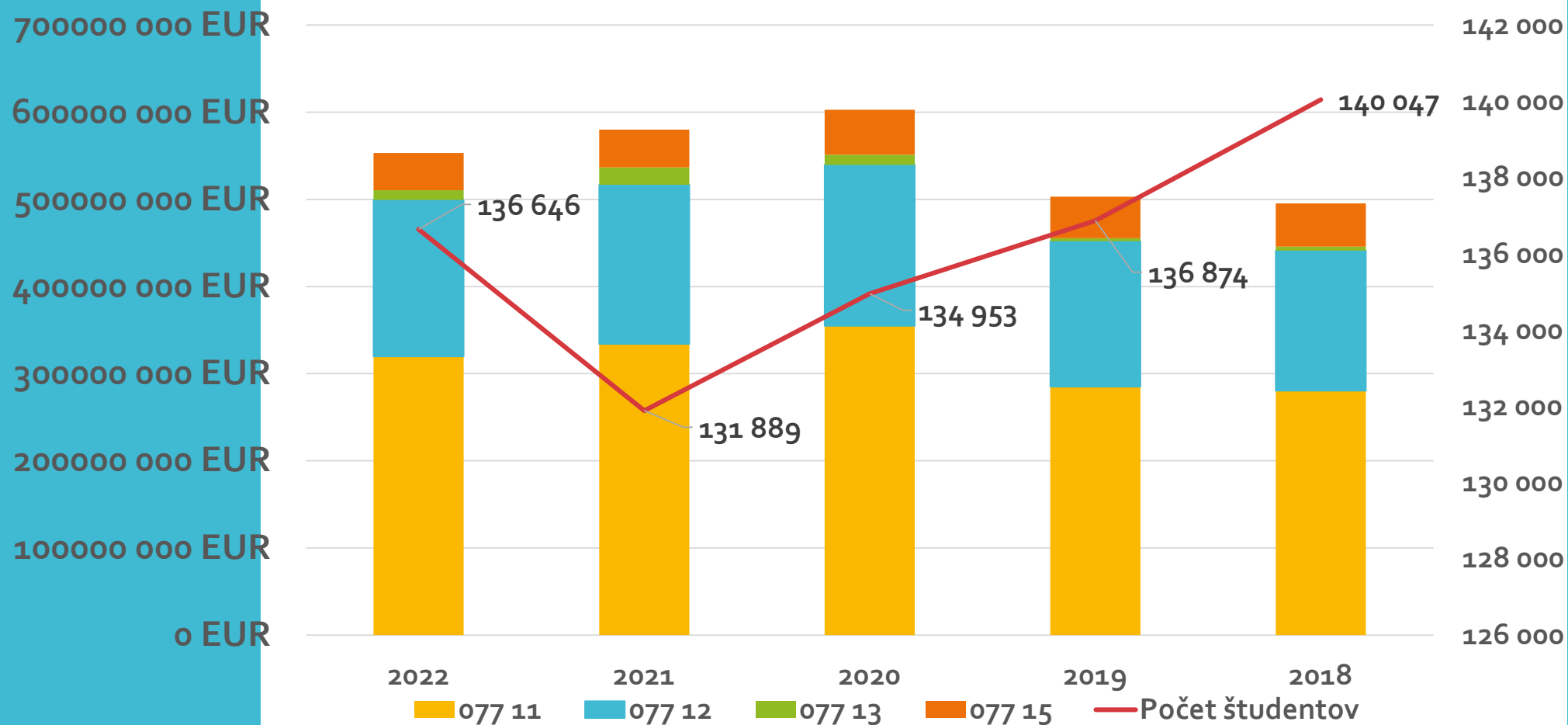
dotácia na motivačné štipendiá = počet študentov v dennej forme štúdia x 0,1 x dotácia na 1 študenta (500 €)

dotácia na motivačné štipendiá vo vybraných študijných odboroch = počet študentov vo vybranom študijnom odbore x 0,15 x dotácia na 1 študenta (1 200 €)

- **nepriama**

(stravovanie a ubytovanie podľa možností vysokej školy s poskytnutím príspevku na náklady spojené so stravovaním a ubytovaním; finančná podpora a organizačná podpora športových činností, kultúrnych činností, univerzitných pastoračných centier a iných záujmových činností študentov)

Porovnanie financovania VVŠ v rámci programu 077 VŠ vzdelávanie a veda, sociálna podpora študentov

Zdroj: * Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám na rok 2022, 2021 a Výročná správa o stave vysokého školstva za rok 2020, 2019 a 2018 a CVTI SR.

Výsledky hospodárenia verejných vysokých škôl v roku 2020

Sumárne údaje zo súvah VVŠ k 31. 12. 2020	EUR
Celková suma aktív VVŠ	1 556 911 724,-
Celková suma pasív VVŠ	1 556 911 724,-

Sumárne údaje o výnosoch a nákladoch VVŠ v r. 2020	tis. EUR
Celkové náklady (vrátane dane z príjmov)	- 789 482,-
Z toho náklady hlavnej činnosti	- 765 808,-
náklady podnikateľskej činnosti	- 23 674,-
Celkové výnosy	816 046,-
Z toho výnosy hlavnej činnosti	789 109,-
výnosy podnikateľskej činnosti	26 936,-
Výsledok hospodárenia	<u>26 564,-</u>
Z toho výsledok v hlavnej činnosti	23 301,-
výsledok v podnikateľskej činnosti	3 262,-

Zdroj: Výročná správa o stave vysokého školstva za rok 2020.

3. Novelizácia vysokoškolskej legislatívy (2022) v oblasti financovania vysokých škôl v SR

- A. Zmena financovania vysokých škôl:
 - i. Zavedenie **výkonnostných zmlúv** uzatváraných medzi MŠVVaŠ SR a príslušnou vysokou školou.
 - ii. **Úprava metodiky** rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu pre verejné vysoké školy – podľa výkonu vo vede, výskume, umení a ďalšej tvorivej činnosti:
 - a) kvantitatívne ukazovatele (bibliometria) a
 - b) **kvalitatívne ukazovatele (podľa periodického hodnotenia vedeckého výkonu).**
- B. Zmeny právomocí orgánov verejných vysokých škôl pri schvaľovaní metodiky rozdeľovania dotácie, rozpočtu, výročnej správy o hospodárení, pri nakladaní s majetkom.

Kontext: Plán obnovy a odolnosti SR <https://www.planobnovy.sk/>

Plán obnovy a odolnosti SR

1.6 Reformy a investície

Reforma 1:

„Zmena financovania vysokých škôl vrátane zavedenia výkonnostných zmlúv.“

*Upraví sa metodika rozpisu dotácií tak, aby vo vyššej miere zohľadnila kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, excelentný výskum, uplatniteľnosť absolventov, spoluprácu so súkromným sektorom, internacionalizáciu učiteľov aj žiakov a zosúladí sa s pripravovanou **metodikou hodnotenia vedeckej výkonnosti**. Zavedie sa nový nástroj – **výkonnostné zmluvy**, ktoré podporia profiláciu a diverzifikáciu vysokých škôl na základe ich špecifických silných stránok a potenciálu rozvoja.*

Výkonnostné zmluvy majú podporiť profiláciu a diverzifikáciu vysokých škôl na základe ich silných stránok, potenciálu rozvoja, znižovať počet študijných programov, ako aj koncentrovať zdroje (spájanie pracovísk/fakúlt/vysokých škôl) na plnenie úloh s využitím U-Multirank prístupu k hodnoteniu vysokých škôl.

Plán obnovy a odolnosti SR

Reforma 2:

„Zavedenie systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu“

Systém periodického hodnotenia vedeckého výkonu vysokých škôl bude realizovaný za účasti medzinárodných hodnotiteľov, zaručí diverzifikáciu vysokých škôl a identifikáciu excelentných výskumných tímov na jednotlivých vysokých školách v strednodobom a dlhodobom výhľade.

Reforma 3:

„Nový prístup k akreditácii vysokoškolského vzdelávania.“

Nové štandardy a kritéria akreditácie študijných programov sprísnia podmienky pre garantovanie a poskytovanie študijných programov, zvýšia ich kvalitu a zavedú dlhodobé procesy monitorovania ich kvality.

Plán obnovy a odolnosti SR

Reforma 4:

„Reforma riadenia vysokých škôl.“

Nanovo sa legislatívne nastaví kompetencie jednotlivých (samosprávnych) orgánov vysokých škôl tak, aby právomoci lepšie reflektovali zodpovednosť, umožnila sa väčšia integrácia vnútorných štruktúr vysokej školy a taktiež sa odstránia obmedzenia pre obsadzovanie funkčných miest docentov a profesorov, čím sa podporí otvorenosť akademického prostredia tak záujemcom z profesijného prostredia, ako aj zo zahraničia.

Plán obnovy a odolnosti SR

Reforma 5:

„Koncentrácia excelentných vzdelávacích a výskumných kapacít.“

Cieľom je podpora spájania vysokých škôl do väčších celkov, ktoré obstoja v medzinárodnej konkurencii a zároveň budú dovnútra vytvárať súťažné a diverzifikované prostredie.

1.6.2 Investície:

Investícia 1:

„Investičná podpora pri strategickom rozvoji vysokých škôl.“

Investície komplementárne dopĺňajú všetky reformy v komponente. Viažu sa predovšetkým na reformy 1 a 5, keďže investične dopĺňajú reformu financovania vysokých škôl, ako aj koncentráciu vzdelávacích a výskumných kapacít.

Výkonnostné zmluvy a merateľné ukazovatele

- **Časový horizont:** platné od roku 2023
- **Kto:** verejné a súkromné vysoké školy
- **Zámer:** motivačný nástroj
- **Spôsob:** „doplňkový“ spôsob financovania (návrh). Ide o poskytnutie finančných prostriedkov („iných ako dotácia“), ktoré je podmienené plnením vymedzených merateľných ukazovateľov.
- **Merateľné ukazovatele** (§89 ods. 3 písm. d) zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách :
 - na účel naplňania poslania vysokej školy,
 - na obdobie 3 rokov,
 - zostavené v súlade s metodikou (ktorú vypracúva a každoročne aktualizuje po predchádzajúcom vyjadrení reprezentácie vysokých škôl ministerstvo školstva) a
 - podľa tematických okruhov uvedených v dlhodobom zámere ministerstva školstva vo vzdelávacej, výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti pre oblasť vysokých škôl (na 5 – 10 rokov), ktorých plnenie je podmienkou poskytnutia dotácie.

Periodické hodnotenie výskumnej, vývojovej alebo umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti

§ 89 ods. 5 zákona o vysokých školách:

„Dotácia na výskumnú, vývojovú alebo umeleckú činnosť pozostáva z inštitucionálnej formy podpory vedy a výskumu a účelovej formy podpory vedy a výskumu poskytnutej na základe súťaže podľa osobitného predpisu. Pri poskytovaní inštitucionálnej formy podpory sa zohľadňuje výskumná, vývojová alebo umelecká kapacita verejných vysokých škôl, dosiahnuté výsledky v oblasti vedy, techniky alebo umenia, **periodické hodnotenie výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti verejných vysokých škôl** podľa osobitného predpisu a riešenie výskumných projektov a umeleckých projektov, ktoré boli vybrané na financovanie v rámci vnútorného grantového systému ministerstva školstva.“

- **Časový horizont:** raz za 6 rokov, prvýkrát 07–12/2022 za obdobie 2014-2019
- **Spôsob:** verejná výzva MŠVVaŠ SR
- **Kto:** verejné vysoké školy a verejné výskumné inštitúcie

Periodické hodnotenie výskumnej, vývojovej alebo umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti

Proces: Peer-review hodnotenie publikačnej a inej tvorivej činnosti. Hodnotenie prebehne v jednotlivých oblastiach výskumu (7 vedných odborov – 28 vedných oblastí), na základe kritérií a metodiky na ich vyhodnotenie, ktoré vydáva MŠVVAŠ SR. V periodickom hodnotení sa hodnotí činnosť výskumných tímov (≥ 5 členov) navrhnutých žiadateľom zo zamestnancov žiadateľa, ktorí uskutočňujú výskumnú, vývojovú, umeleckú alebo ďalšiu tvorivú činnosť na medzinárodnej úrovni, podieľajú sa na uskutočňovaní ŠP II. stupňa alebo ŠP III. stupňa a spĺňajú ďalšie podmienky určené vo výzve. Výber 25 (5x5) výstupov → princíp reprezentatívnosti a rovnomernosti. Projektové hodnotiteľské komisie posudzujú na základe obsahu výstupov ich originalitu, významnosť a rigoróznosť.

Účel:

- identifikácia medzinárodne porovnateľnej činnosti výskumných tímov,
- pre rozpis dotácií VVŠ z MŠVVAŠ SR alebo rozpis finančných prostriedkov poskytovaných zakladateľom VVI,
- posúdenie oprávnenosti uchádzať sa o účelovú podporu vedy a výskumu, ak je to uvedené vo výzve,
- posúdenia kvality úrovne výskumnej, vývojovej alebo umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti pri štandardoch pre študijných programov, štandardoch pre habilitačné konanie a pre konanie na vymenúvanie profesorov.

Hodnotitelia: odborné poradné orgány MŠVVAŠ SR i) projektová hodnotiteľská komisia a ii) odborová hodnotiteľská komisia. Zloženie, spôsob výberu a ustanovenia členov projektových hodnotiteľských komisií a odborových hodnotiteľských komisií určí štatút komisií, ktorý vydá MŠVVAŠ SR. Najmenej 2/3 členov majú byť medzinárodne uznávaní zahraniční odborníci.

Výsledok: vyjadrenie projektovej hodnotiteľskej komisie ku každej oblasti výskumu, pre ktorú žiadateľ navrhol výskumný tím, platné 6 rokov (profil kvality).

- Kategórie profilu kvality → percentuálny podiel publikácií podľa stupňov kvality: svetová, významná medzinárodná, medzinárodná, národná a nezaradené.

Stupeň kvality	Svetová	Významná medzinárodná	Medzinárodná	Národná	Nezaradené	Celkom
Počet publikácií	2	2	3	3	15	25
Percentuálny podiel	8%	8%	12%	12%	60%	100%

- Zverejnené budú profily kvality jednotlivých tímov, podľa inštitúcie a vednej oblasti.
- Nebudú zverejnené údaje o kategóriách kvality jednotlivých výstupov vedeckej a tvorivej činnosti. Nebude udelené označenie „výskumná univerzita“.

Záver

Ďakujeme za pozornosť

Kontakt: ferdinand.dano@euba.sk alebo srk@srk.sk